

De la vida del CENTRE

SECCIÓ EXCURSIONISTA. — VISITA A LA ELECTRO QUÍMICA DE FLIX. — El diumenge dia 14 del proppassat Abril un nombrós grup de socis es traslladaren a Flix per tal de conèixer la important fàbrica de productes químics, situada a la part dreta de l'Ebre; prop de l'estació dels f. c. de M. S. A. i a uns deu minuts de l'esmentada vila.

Els excursionistes foren rebuts per l'alt dependent de la casa, el nostre distingit compatriota i antic soci d'aquesta Secció Antoni Marca Boada.

Abans de començar la visita a la fàbrica, el director de la mateixa, Dr. Mueller, va tenir la gentilesa de donar unes explicacions que poguessin fer comprendre el que després els excursionistes havien de veure. El doctor Mueller, amb paraula clara i precisa per tal de fer-se entendre als profans en la matèria, explicà les raons de l'establiment a Flix de l'explotació de la indústria d'electrolisi de la sal. Entre els motius bàsics, cal comptar-hi el salt d'aigua (que data de l'època aràbiga) que en posar en moviment la central hidràulica produeix l'electricitat a preus molt reduïts; i la proximitat amb les conques carboníferes de Faió i Mequinença en les quals la fàbrica compta amb importants explotacions. Referí després el Dr. Mueller el procés de gestació i fabricació dels productes que s'obtenen des de l'entrada de les primeres matèries fins que surten transformades en els articles que el mercat necessita tals com el clorur de cal, indispensable a les indústries tèxtils i papereres per al blanqueig, la sosa càustica, l'àcid clorhídric i altres. Afegí que el conjunt industrial de la fàbrica no és capriciós sinó harmònic. Cada departament està supeditat als altres i existeix la necessària coordinació així per a obtenir matèries in-

orgàniques destinades al propi consum, com per a l'aprofitament d'elements residuals o sub-productes.

Després d'aquesta lliçó de conjunt, el Dr. Mueller va explicar detalladament sobre el terreny la manera de funcionar i de produir de cada un dels diversos aparells distribuïts en naus d'una capacitat veritablement extraordinària. Els visitants quedaren meravellats en contemplar la vastíssima i neta sala de màquines on hi ha set grups productors de 3.500 cavalls de força. Actualment està en vies de construcció un nou salt d'aigua la central hidràulica del qual desenrotllarà una potència de 60.000 H. P.

El curt espai de què disposem no ens permet detallar el procés de fabricació que ens va ésser clarament demostrat; emperò la importància de la "Societat Electro Química de Flix" queda patentitzada amb dir que el seu tràfec exigeix l'existència d'una via ferrada que volta per tot el recinte de la fàbrica a fi de que els wagons de la Companyia de M. S. A. puguin carregar i descarregar els productes i primeres matèries en el lloc mateix de fabricació. Demés l'Electro Química té instal·lats espaiosos laboratoris d'investigació i anàlisi, una abundosa biblioteca d'obres científiques, tallers de reparacions, fusteria, embalatges, etc., i tot el que es necessita per al funcionament normal d'una indústria tan important i complexa com la que venim ressenyant.

L'Electro Química constitueix un model d'organització tant en l'aspecte industrial com en el social.

El Dr. Mueller que és una autoritat en les ciències químiques, és un sociòleg al qual han preocupat i preocupen tots els problemes obreristes, en especial els de cultura i els d'higiene que

són els que millor pot intentar resoldre. La població obrera de l'"Electro Química de Flix", deu gratitud al doctor Mueller les idees, projectes i realitzacions del qual tindran ocasió de conèixer els nostres consocios, puix que feu promesa d'ocupar la tribuna del "Centre" en el proper curs.

Després de visitar els principals cosos d'edifici de la dreta de l'Ebre que constitueixen un extens predi urbà, els excursionistes foren traslladats en barques a la ribera oposada per a conèixer les diverses instal·lacions de "Cloratita, S. A.", entitat íntimament lligada a l'"Electro Química de Flix", puix que d'aquesta es surteix de la primera matèria component de l'explosiu que fabrica, denominat "Cloratita", de clorats alcalins.

La direcció de la fàbrica d'explosius està confiada a l'Enginyer químic En Joan Muñoz, actuant d'assessor i exercint el control el mateix Dr. Mueller director d'"Electro Química". La fàbrica s'aixeca com hem dit a la part esquerra de l'Ebre, a distància convenient de la vila de Flix i regulada per les disposicions legals vigents en matèria de producció d'explosius. No la constitueix un edifici únic; dividida en varies dependències per a les distintes manipulacions, ofereix l'aspecte d'una petita ciutat jardí. El pavelló d'encartutxar és un model d'ordre i de previsió, per tal d'allunyar tot perill d'accident.

El senyor Muñoz, amb una gentilesa que els excursionistes no van saber com agrair, va fer assaigs de demostracions pràctiques de l'explosiu, el qual, independentment de la seva eficàcia, que res deixa a desitjar, reuneix característiques de superioritat sobre els seus similars, tals com poguer-se tallar els cartutxos amb ganivet i no oferir perill ni per causa de congelació ni per exudació. Si s'inflama a posta o si es tira al foc, crema lentament i sense produir explosió i és menys sensible al xoc que els demés explosius usuals encara que la temperatura sigui molt baixa. Demés cal dir que no produeix fums verinosos, puix

que es troben lliures de nitrats i d'òxid de carbó; els gasos de l'explosió poden respirar-se sense cap mena de perill. Es, en resum, un explosiu de seguretat i d'eficàcia no superada.

Els excursionistes, encantats de tot el que havien vist i escoltat, retornaren a Reus plenament satisfets i fonsament agraïts a totes les deferències rebudes dels elements directores de l'"Electro Química de Flix".

—
EXPOSICIÓ DE CIMENT I CERÀMICA.—
El diumenge 14, va inaugurar-se amb la solemnitat de costum, una exposició d'indústries ceràmiques i aplicacions del ciment, composta únicament per industrials reusenes que es dediquen a aquest ram. L'exposició, instal·lada a la sala destinada a exposicions, fou inaugurada pel president del "Centre", senyor Font de Rubinat, acompanyat d'autoritats locals i alguns dels expositors, i quedà tot seguit oberta per al públic.

Aquesta exposició ha tingut per al públic local un interès ben falaguer.

Ha estat molt visitada i ressenyada per la premsa. El nostre amic J. Prous i Vila n'ha fet una extensa informació a les pàgines de "La Publicitat".

La indústria del mosaic i la ceràmica, a Reus, està fortament arrelada, si més no, hi ha algunes cases que compten amb molts anys d'existència i constitueixen el fort d'aquest comerç amb tots els renovellaments i aplicacions que els temps moderns exigeixen, fins arribar al punt que algunes d'aquestes cases han traspassat els límits locals i comarcals, i poden envantar-se d'haver vist adoptats llurs productes en obres importantíssimes que s'han fet a tota la Península.

Es per això que aquestes exposicions industrials són ben vistes i tenen bon acolliment, sobretot dins la localitat, perquè el públic veu exhibits els productes de cases de les quals sent parlar cada dia, cada moment, i sap apreciar aquells treballs que han fet gran i han acreditat una indústria local.

No és aquesta la primera exposició que d'aquestes indústries se celebra a

Reus i al mateix "Centre de Lectura". Recordem que l'any 1926, quan el "Centre" va celebrar una exposició d'artistes reusencs va admetre's també aquesta aportació industrial com a complement a la mateixa, i que feia costat a les obres de pintura, escultura, dibuix, etc., etc., que s'havien recollit d'artistes reusencs.

Una exposició, en canvi, com la que ara ens ocupa, que tingués un caràcter general i exclusiu, no s'havia fet, encara.

La sala d'exposicions del "Centre" resultà reduïda, amb tot i ésser ben gran i malgrat la cura que s'ha tingut en la distribució de les mostres exposades.

En aquesta exposició, purament industrial, cal veure-hi, però, alguna aportació nova, dintre de l'art del ciment, pedra artificial i ceràmica.

Així veiem, per exemple, que la casa J. Julivert Aulés hi exhibeix un nombre reduït de coses, el suficient per a aquesta exposició, que és prou per a donar una idea exacta dels treballs que executa aquesta casa, ço que consisteix en una escala de granit, dues torretes de ciment al rústec, una pilastra de barana per a escales, un relleu de portalada i unes mostres de mosaic hidràulic, tot ben reeixit.

La casa Josep Monné hi col·labora com a treballs particulars, amb unes torretes de mosaic molt ben reeixides, que donen una mostra del bon gust que posseeix el senyor Monné, amb treballs d'afició que són aliens a la seva especialitat. Es, però, una aportació excellent.

La casa Fill de J. Llevat exhibeix algunes mostres de rajola i mosaic, adoptats en importants construccions de Barcelona i de fora, amb novetats i varietats de dibuixos, ço que donen una prova de la solidesa i tècnica d'aquesta casa.

La casa A. Gatell, aquesta casa tan especialitzada en construccions de ciment, hi exhibeix algunes fotografies d'obres construïdes, unes mostres de mosaic, un brollador, balustrades i diverses peces de pedra artificial.

La casa Sanromà hi mostra uns bancs de jardí, unes torretes i una taula de ciment al rústec, i alguns tubs per a conduccions, i mostres de ciment i mosaic.

Pel que toca a la casa Hipòlit Montseny, que és la que pertany únicament al ram de la ceràmica, cal veure-hi coses força reeixides, tant en colors com en la justesa i pulcritud de l'esmalt aplicat sobre l'argila. Hi ha peces que són una veritable joia, i no ens sabríem estar de dir que aquesta casa ha aportat a l'exposició el més gran nombre de varietats i models, tots ells molt ben relacionats i reeixits. Ha pecat, però, d'algunes repeticions, molt poques, però això no li lleva ni valor ni interès, al contrari, confirma més la seva perfecció.

Cal felicitar-nos-en, i celebrariem que aquesta no fos la darrera exposició de caràcter industrial. Per exemple, hi ha encara la indústria de teixits i sederies que és prou important per a Reus perquè s'hi pugui dedicar una exhibició com la que ara ens ocupa.

L'exposició romangué oberta fins al dia 24 d'abril.

—
DIVULGACIÓ AERONÀUTICA. — La conferència que donà sobre "Divulgació aeronàutica" l'intrèpid aviador senyor Josep Canudes, el dia 12 d'abril, aplegà en el Teatre Bartrina una gran concurrència. El pati de butaques i les llotges estaven plens de gom a gom. El senyor Canudes fou presentat pel president de la Secció Excursionista, organitzadora de l'acte, senyor Pere Borràs.

El conferenciant es proposà demostrar que l'aviació en el moment actual ha arribat a un grau tal de perfeccionament que pot ésser considerada com un mitjà de locomoció tan segur com qualsevol altre. Aquesta seguretat depèn, en primer lloc, dels propis aparells. Dels primitius avions als actuals hi ha una diferència enorme. L'avió actual és una màquina ben pensada i ben construïda alhora. Els comitès aeronàutics de les nacions sols autoritzen la construcció d'un nou mo-

del després d'entretinguts estudis i proves de resistència i vol a què és sotmés l'aparell. A tal fi, fins les peces aparentment més insignificants són controlades. Aquestes proves donen la garantia de la solidesa de l'avió, i no cal pensar en avaries per ruptura d'ales, cables, comandes, etc., com abans succeïa. Solament un avió ja vell, exposat llarg temps a les inclemències del temps, a sol i serena, pot perdre, a la llarga, les condicions de solidesa o resistència a la ruptura, sobretot si se li demana un esforç de consideració. Un altre motiu de seguretat és la destresa dels pilots. Avui dia ésser pilot no és cosa molt fàcil. Solament els pilots nomenats de tercera recorden, en quant a experiència i coneixements tècnics, els pilots antics, per exemple els de quinze anys enrera. Els pilots de segona categoria i més els de primera han tingut moltes hores de pràctiques de vol i posseeixen extensos coneixements teòrics. L'examen i el reconeixement orgànic dels pilots es repeteix cada mig any. Pot dir-se, doncs, que els pilots d'avui són homes ben coneixedors de llur ofici i compten amb una constitució física excel·lents periòdicament controlada.

Sobretot en l'aviació comercial i en la militar en temps de guerra els accidents són raríssims: en un i altre cas els vols es verifiquen en condicions normals, satisfent una necessitat o acomplint una missió. Els vols dits d'aerobàcia i els de joves aviadors no prou experts són els que fan pagar les conseqüències de la temeritat. Aquests vols temeraris són els que alarmen el públic.

Una de les creències més errònies d'aquest és la de la panne de motor. L'atur del motor es provoca sempre per a aterrir. Exceptuant els llocs impossibles per les condicions del terreny o per les condicions atmosfèriques (com la regió d'Hospitalet de l'Infant ben coneguda dels aviadors europeus, sobretot quan bufa el vent de ponent), àdhuc parant-se el motor per avaria pot evitar-se quasi sempre l'accident per motiu d'aquesta panne. El grau

de seguretat que hi ha en els viatges en avió el donen les mateixes companyies de segurs, que admeten el mateix risc que en la navegació per mar.

La falta d'arrels que té l'aviació en nosaltres és deplorable. L'aviació militar espanyola està força bé. Civilment, no s'ha fet res o quasi bé res. Els nostres financers no hi creuen. Anyalment surten del nostre país uns cinquanta milions de pessetes per comprar material aeronàutic a l'estranger. Malgrat això, la nostra indústria aeronàutica compta amb excel·lents operaris, sobretot en el ram de la fusta. Pot comprobar-se en els tallers Hereiter i de l'Aeronàutica Naval.

Els nostres entusiastes lluiten sols, sense l'ajut de ningú, ni de particulars ni d'associacions. Ells han d'ésser, a la vegada, pilots, mecànics i financers. Barcelona compta amb tres aeròdroms, tots tres modestos. Caldria que Barcelona tingués un camp en bones condicions. La situació de la nostra terra és, des del punt de vista aeronàutic, privilegiada, ocupa un punt de ruta entre Europa i Amèrica del Sur, ruta que es disputaran les companyies franceses i les alemanyes ajudades per llurs governs. Aquesta línia seguirà el nostre litoral mediterrani. Marsella té un bon camp i serà amb el temps un dels centres aeronàutics més importants d'Europa, al menys del Mediterrani. Dos o tres companyies passen ja per damunt la nostra terra; cap dels nostres elements hi intervé. Pot ben dir-se que només fan escala per a proveir-se de benzina i oli.

Per la falta de camps fora de Barcelona, no es poden fer a Catalunya vols de propaganda i de divulgació. Només a Blanes i a Lleida hom pot aterrir amb relativa facilitat.

Amb motiu de l'Exposició de Barcelona s'ha organitzat un concurs internacional d'aviació civil que tindrà lloc el mes de setembre vinent i al qual estan inscrits uns vint-i-cinc avions. Reus hauria de tenir el seu camp d'atterratge que amb el temps li reportaria innumbrables beneficis, i que podria inaugurar-se durant aquell con-

curs. La platja de Salou, massa llunyana, no és tampoc prou apropòsit, sobretot quan fa vent; aleshores és difícil aterrir-hi sense trencar l'avió.

El senyor Canudes fou xardorosa-ment ovacionat en acabar la seva conferència. A continuació foren projectades nombroses diapositives i una cinta obtinguda durant un vol de Sevilla al Marroc. Les vistes a vol d'ocell de diversos punts de la nostra terra foren molt celebrades, així com les dels camps d'aviació barcelonins i especialment les de l'escola Canudes on actualment setze joves entusiastes es dediquen a l'aviació i d'on n'ha sortit pilot expertíssim el nostre bon amic Carreras, el "pilot de Reus", com li diuen els seus companys d'ofici.

El dimecres dia 17 el senyor Canudes passà volant en el seu aparell per damunt la nostra ciutat. Infinitat de reusens es donaren compte del seu vol.

—
CONCERT DE VIOLONCEL. — El donà el dimecres 24, a la nit, en el Teatre Bartrina el jove artista Bonaventura Casalins. I diem artista perquè malgrat la seva joventut, se'ns revelà ja amb una completa formació i donà mostra expressiva del seu vigorós temperament, que fa endevinar el proper i indiscutible virtuós.

Casalins, deixeble aprofitadíssim del Mestre Josep Soler, gran pedagog del violoncel, posseeix un domini quasi bé absolut de la tècnica, i una sensibilitat exquisida en l'interpretació, ço que li permet executar les obres amb una naturalitat, sentiment i decissió admirables, destacant-se la seva pulcra escola, exempta d'amaneraments i efectismes, i donant ocasió als iniciats de

poguer ponderar la facilitat amb què venç totes les dificultats mecàniques del instrument, saltillo, martellats, arpegis, trinos..., i l'alt sentit musical en resoldre amb remarcable afinació, les modulacions de gradació variada que contenen algunes composicions, l'Andante, de Morera, per exemple.

El programa es composava, en la primera part, de la "Sonata núm. 10", de Valentini, i en la segona, del "Concert", de Boccherini, obres, ambdues, de veritable prova, i que foren dites per En Casalins amb la valentia i decissió d'un consumat concertista. L'emoció natural d'una incipient actuació en públic, que en lleugeríssims moments violentà la seva serenitat, fou venguda ràpidament pel simpàtic artista, que s'anà imposant a l'auditori a mida que desgranava les susdites obres, a l'acabament de les quals rebé forts i sincers aplaudiments.

En la tercera part, i en possessió ja del perfecte domini de sí mateix, és quan en Casalins es revelà amb totes les qualitats suara comentades i que tant prometedores esperances fan concebre. Executà l'Arioso", de Bach, amb mestrívola expressió; l'"Andante" del "Concert", de Morera, impeccable d'afinació i de fraseig, i la "Tarentella", de Popper, segura i brillant, i amb una graciositat que impressionà fonament el públic, el qual tributà una carinyosa demostració de simpatia al jove concertista, traduïda en una ovació sorollosa, que fou compartida pel notable i distingit pianista Antoni Matas, que acompanyà el Recital amb la pulcritud i perfecció en ell acostumades, i que mantes vegades hem tingut el gust d'aplaudir.

BIBLIOTECA.-Estadística mensual-Llibres servits

	Obres generals	Filoso- fia	Religió	Ciències Socials i Dret	Filologia	Ciències Pures	Ciències aplica- des	Belles Arts	Litera- tura	Història i Geogra- fia	Total general
Abril	1205	48	23	106	173	37	84	44	1125	91	2936